

Příprava II. programu ČST v archivních materiálech

II. program Československé televize (ČST) zahájil své pravidelné vysílání 10. 5. 1970.¹⁾ Tento den se stal důležitým milníkem v dějinách československých médií, neboť šlo o počátek prvního vícekanalového televizního vysílání na našem území. Cesta k tomu, aby diváci měli poprvé možnost volby ze dvou televizních programů národní televize, ale trvala téměř 12 let.

Československá televize zahájila své pravidelné vysílání na prvním programu v roce 1953. Vzhledem k rychlému nárůstu počtu koncesionářů²⁾ se televize záhy stala klíčovým masovým sdělovacím prostředkem se zásadním propagandistickým potenciálem. V prvních letech vysílání nicméně Československá televize i přes rostoucí zájem diváků značně zaostávala za vývojem televizního média v dalších evropských zemích, a to

jak ve vztahu k technicko-materiálním otázkám, tak v otázce programové nabídky³⁾. Na počátky přípravy II. programu měl proto zásadní vliv přeshraniční dosah signálu televizních stanic sousedních zemí, především Rakouska a západního Německa.⁴⁾ Příjem zahraničních televizí v pohraničních oblastech představoval v tehdejší Československu problém jak technický, tak především politický, protože určitý divácký segment mohl sledovat televizní obsah nekonvenující s ideologií KSČ a zároveň měl možnost programové alternativy. Tyto problémy se ÚV KSČ rozhodl v roce 1960⁵⁾ vyřešit tím, že byl vedení ČST zadán primárně politický úkol na rozšíření televizního vysílání o druhý program.⁶⁾ Hlavním cílem byl odklon diváckého zájmu od zahraničního vysílání, ale zároveň šlo o důležitý krok ve vnější

1) K zahájení vysílání došlo 9. 5. 1970 vysláním zahajovacího programu pro zainteresované pracovníky ČST a funkcionáře na uzavřeném okruhu.

2) Interní publikace ČST: Přehled vývoje TV koncesí 1953–1980. Praha: Československá televize 1981.

3) Vladislav Čejchan: Televize — Druhý program. *Film a doba* 14, 1968, s. 428–434.

4) Zpráva o pronikání zahraničního televizního vysílání na území ČSR a o současném stavu rozvoje Čs. televize. Archiv ČT, Materiály vládní komise pro výstavbu televize 1958–1959, sign. Ve1, inv. č. 72, k. 16.

5) Úplné prvopočátky přípravy II. programu však můžeme zasadit již do roku 1958, kdy byly v kompetenci Vládní komise pro výstavbu televize učiněny první kroky v rozšiřování vysílací sítě ČST s přihlédnutím k možnému budoucímu zavedení druhého programu a barevného vysílání. Viz Vládní komise pro výstavbu televize, r. 1955–1959. Archiv ČT, sign. Ve1, inv. č. 72, k. 17.

6) Usnesení ÚV KSČ o stavu a nových úkolech ČT a jejích vztazích k ostatním institucím. Archiv ČT, sign. Ve1, inv. č. 233, k. 29.

prezentaci Československé televize jako progresivní instituce.

Dvanáctileté období přípravy II. programu mezi lety 1958–1970 můžeme rozdělit podle klíčových mezníků na tři fáze, od roku 1958 do konce roku 1964, od roku 1965 do září roku 1968 a nakonec od října 1968 do května 1970. První fáze se nese v duchu počátečního časového harmonogramu směřujícího k zahájení vysílání II. programu již v roce 1965, který byl součástí zadání ÚV KSČ. V tomto období bylo učiněno několik kroků v oblasti plánování výstavby vysílací sítě II. programu a souvisejících technických otázek, značně provizorní podmínky Československé televize. Nicméně absence přiměřených investic ze strany státu, způsobené také kolabujícím ekonomickým plánem III. pětiletky, vyústily v zakonzervování přípravy II. programu v rovině plánování a vnitroinstitucionální diskuze. Plán určující zavedení II. programu do roku 1965 časově kopíruje také primární plán výstavby prvního účelového objektu⁷⁾ — televizního studia na Kavčích horách — ve kterém se počítalo i s kapacitami pro programovou předvýrobu II. programu a technickým zázemím pro zajištění dvou paralelních vysílání. Když výše zmíněné politicko-ekonomické souvislosti v roce 1962 vyústily v zastavení výstavby Kavčích hor, mělo to likvidační dopad i na první fázi přípravy II. programu.⁸⁾ V prosinci 1964 proto Komise pro výstavbu televize posouvá datum zahájení vysílání II. programu o pět let, na 9. května 1970, tedy na den 25. výročí osvobození Československa vojsky Rudé armády⁹⁾.

Tato edice předkládá dva koncepční návrhy II. programu, jež jsou ilustrativní pro druhou a třetí fázi přípravného období. Od roku 1965 až do roku 1967 můžeme ve vztahu k II. programu mluvit především jako o období vnitroinstitucionálních diskuzí, nicméně praktických kroků v konkrétní přípravě bylo stále uděláno velice málo. Dosavadní příprava II. programu je definována především postupnou výstavbou samostatné vysílací sítě¹⁰⁾ a řešením souvisejících technických a ekonomických problémů.

První část edice představuje koncepci¹¹⁾ předloženou tehdejším programovým náměstkem ŮŘ ČST a později prvním ředitelem II. programu Zdeňkem Noháčem na jaře 1967, která svědčí o celkově svízelných možnostech tehdejšího rozvoje ČST. Zároveň předkládá některé odvážné návrhy řešení, které mohly najít odraz v realitě velice obtížně, jako na příklad šíření signálu II. programu z dopravních letadel, které měly kroužit nad městskými aglomeracemi. Můžeme v ní proto sledovat střet předloženého záměru a tehdejších realizačních možností ČST, který je symptomatický pro celou přípravu II. programu.

Tento dokument je ale také prvním ucelenějším návrhem programové koncepce II. programu a jeho vztahu k majoritnímu I. programu, což představuje zásadní krok. Uvažme, že do zahájení vysílání II. programu zbývají v době jeho předložení pouhé tři roky, nicméně otázka programového obsahu, dramaturgické koncepce a celkové organizace vícekanálového vysílání v rámci instituce byla dosud potlačena. Zde je navržena jako

7) Zásadním negativním vlivem byla i skutečnost, že Československá televize měla po celé období přípravy II. programu k dispozici jen nevyhovující a technicky špatně vybavené prostory, které byly i lokačně roztroušeny v řadě objektů.

8) Perspektivní plán výstavby II. tel. programu v ČSSR r. 1964. Archiv ČT, sign. Ve1, inv. č. 1106, k. 131.

9) Tamtéž.

10) Do této doby dospěla Československá televize k rozhodnutí o oddělení vysílacích frekvencí I. a II. programu, přičemž pro vysílání II. programu bylo nutné vybudovat vlastní síť vysílačů a retranslačních zařízení. Výsledkem měl být kvalitnější signál II. programu, který měl sloužit i pro budoucí barevné televizní vysílání, nicméně jeho dosah byl geograficky značně omezen a vyžadoval na straně diváků také investice do kompatibilních přijímacích zařízení.

11) II. program ČST — koncepce, předpoklady zajištění. Archiv ČT, sign. Red, 1170, k. 119.

východí jednoduchá a skladebně značně neflexibilní koncepce protiprogramu čerpající ze zahraničního vzoru, který se jevil jako aplikovatelný na československé prostředí.¹²⁾ Až do roku 1968 ale neexistoval žádný samostatný organizační útvar II. programu, který by návrhy koncepce rozvíjel. V rámci instituce ČST otázka druhého programu spadala primárně do kompetence programového náměstka ÚŘ ČST jako jedna z částí jeho pracovní agendy.

Ke vzniku samostatné redakce II. programu došlo v důsledku politických událostí roku 1968 až k 1. 10. 1968.¹³⁾ Šéfredaktorem se stal PhDr. Vladimír Kovářik, CSc., a většina členů tehdejší redakce II. programu přešla z populárního televizního magazínu *Barevné dny*.¹⁴⁾ Se vznikem samostatné redakce můžeme hovořit o začátku poslední, nejdynamičtější fáze přípravy II. programu, která vrcholí slavnostním zahájením jeho vysílání v květnu 1970. Tato edice přináší jako druhý materiál koncepci II. programu z jara 1969,¹⁵⁾ ve kterém můžeme sledovat posun v organizaci vícekanálového vysílání směrem k pojetí II. programu jako kanálu v alternativním skladebním postavení a ekonomicky rovnocenným vůči I. programu v rámci instituce ČST.

Pro přípravu II. programu v tomto ani ne dvouletém období mezi podzimem 1968 a jarem 1970 je klíčových několik faktorů, které jsou v materiálu z jara 1969 naznačeny. První z nich představuje politický vývoj po srpnu 1968. V tomto období se stranický dohled zaměřil především na probíhající televizní vysílání a pracovníky, kteří se na

něm podíleli. Vzhledem k tomu, že II. program byl stále připravován, stal se platformou pro řadu z těch, kteří byli z politických důvodů přesunuti tzv. „mimo obrazovku“.¹⁶⁾ V důsledku toho se pod redakcí II. programu začal utvářet velice zajímavý tvůrčí kolektiv, který měl možnost působit s relativní tvůrčí svobodou. Druhým faktorem byl omezený dosah vysílacího signálu II. programu. Pro období po roce 1970 byl předpokládán pouze ve velkých městech, tedy že cílová divácká skupina bude mezi vzdělanější vrstvou obyvatel s vyšší náročností na vysílaný obsah, a tito diváci budou mít zároveň po celou dobu možnost sledovat i I. program. Toto spojení vylučovalo na II. programu uvádění repríz z I. programu (za účelem dosažení nezbytné divácké sledovanosti) a vyprofilovalo ho jako především premiérový kanál s důrazem na kvalitu produkce.

Třetím faktorem, který určil podobu programové výroby II. programu, byly omezené personální, prostorové i technické kapacity alokované II. programu v rámci ČST. Pro dosažení dostatečného objemu programové předvýroby se redakce II. programu rozhodla využít velice moderní producentův přístup. Na rozdíl od I. programu, který pracoval se stálými výrobními štáby, si II. program najímal na jednotlivé projekty externí výrobní štáby systémem nabídky a poptávky u dalších subjektů, např. FS Barrandov nebo Krátkého filmu.¹⁷⁾ Výrobní štáby byly sestavovány individuálně na základě scénáře, odhadu rozpočtu i výrobního plánu a po ukončení výroby pořadu byly znovu rozpuštěny. Systém se ukázal jako vy-

12) Důvod pro zahraniční inspiraci je pochopitelný — vlastní zkušenost s vícekanálovým televizním vysíláním mít televizní pracovníci nemohli, jedinou možnost představovaly dostupné studijní materiály a později, v rámci činnosti samostatné redakce, krátké zahraniční stáže.

13) Rozhodnutí ÚŘ z r. 1968. Archiv ČT, sign. Ve1, inv. č. 1252, k. 147.

14) *Barevné dny* byl publicistický televizní cyklus natáčený v letech 1967–1968, většina jeho dílů je v archivu nedochovaná. Jednalo se dramaturgicky prokomponované pestré publicistické pásmo často vznikající na určité jednotné téma.

15) II. program — návrh koncepce, organizace, program. zajištění = materiál pro vedení ČST, Archiv ČT, sign. Red, inv. č. 1702, k. 243.

16) Bylo jim znemožněno podílet se na probíhajícím vysílání, ale nebyl jim ukončen pracovní poměr s ČST. Viz Jarmila Cysařová, Československá televize a politická moc 1953–1989. *Soudobé dějiny* 9, 2002, č. 3–4, s 531.

17) Zápis porady redakce II. programu 22. 4. 1969. II. program, Archiv ČT, sign. Red, inv. č. 2256, k. 300.

soce efektivní, protože dokázal vytvořit konkurenční prostředí, které motivovalo jednotlivé štáby k co největší časové i finanční hospodárnosti při realizaci zakázky.

Pracovníci redakce II. programu dokázali ve spolupráci s dalšími subjekty uvést z programového hlediska do chodu druhý vysílací kanál v rekordním čase několika měsíců a zároveň dosáhnout vysoké sledovanosti a odezvy na vysílaný obsah. V nastaveném duchu bylo redakci II. programu umožněno působit jen velmi krátce. Po několika reorganizačních zásazích ze strany vedení ČST, kdy bylo např. literárně-dramatické vysílání odděleno a začleněno pod I. program, byl samostatný útvar II. programu zrušen výnosem náměstkyně Mileny Balašové ke konci roku 1972¹⁸⁾.

Jana Čížkovská

---

18) Zpráva o prověře provedení likvidace II. programu ÚTS Praha. Archiv ČT, sign. Red, inv. č. 1171, k. 119.

Druhý program Čs. televize (Koncepte a předpoklady jeho zajištění) — březen 1967

Vytvoření druhého paralelního programu Čs. televize se stává stále naléhavějším úkolem nejen naší televize, ale celé československé kulturní politiky. Skutečnost, že ČSSR má už přibližně 2 a půl milionu televizních koncesionářů, staví po této stránce Čs. televizi na jedno z předních míst v Evropě i ve světě. Znamená to, že každodenně sleduje program Čs. televize několik milionů diváků, kteří však nemají možnost výběru a většinou mohou buď jediný program ČT sledovat, nebo televizor vypnout. Přitom je jasné, že zájmy a záliby tak velkého množství televizních diváků jsou velice diferencované a že i sebe lépe promyšlený jediný program nemůže uspokojit rozdílné a často i protichůdné požadavky. Po této stránce zaostává ČT za světovým vývojem. Tak např. v Sovětském svazu existují již dnes tři základní paralelní programy, přičemž ještě v tomto roce, kdy bude k 50. výročí VŘSR uvedeno v Moskvě do provozu nové veliké televizní centrum Ostankino, počítá sovětská televize se zavedením celkem šesti programů. Polská televize zahájí II. program v roce 1968. Televize NDR buduje nové centrum v Berlíně a připravuje zahájení II. programu na rok 1970. Rovněž ve většině západních zemí existují již — a to už delší dobu — nejméně dva programy. Nejde přitom jen o veliké státy jako Velká Británie, Francie, Itálie, NSR, nýbrž i o země značně menší, než je ČSSR, jako např. Finsko nebo Rakousko.

Na území ČSSR je v pohraničních oblastech možný příjem signálu zahraničních televizí (SSSR, NDR, Polska, ale také Rakouska I. a II. a NSR I. a II.). To znamená, že někteří naši občané zde mají k dispozici tři programy, z toho jen jeden československý — a v případě příjmu rakouského nebo západoněmeckého signálu — další dva ideologicky namířené proti ČSSR.

I když zřízení a zajišťování dvou paralelních programů vyžaduje pochopitelně značné investice materiální a veliké vynaložení dalších hmotných a tvůrčích sil, neváhají nikde takové prostředky pro televizi uvolnit.

Dnes už je ve světě mimo jakoukoliv pochybnost, že současný i budoucí život moderní společnosti v období vědecko-technické revoluce ovládají — především ve smyslu *ideologickém* — masově komunikační prostředky, z nichž daleko nejúčinnější a nejvlivnější je televize. Proto také každá investice, vložená do rozvoje televize, je vysoce rentabilní nejen z hlediska ekonomického, ale zejména z hlediska politického.

Televize vyvolala v život celou řadu nových odvětví v průmyslu a národním hospodářství (např. výzkum, vývoj a výroba televizních přijímačů, studiových a přenosových zařízení, snímácích elektro-

nek, zařízení spojové techniky a zařízení televizních vysílačů, rozvoj nových technologií ve sklářství v souvislosti s výrobou obrazovek a snímacích elektronek, zřizování opravářských služeb divákům v působnosti orgánů místního hospodářství atd.). Tím se podílí na vytváření nových pracovních příležitostí, jako např. na Slovensku zřízení závodů na Oravě¹⁾ a v jiných místech.

Národohospodářský přínos, vyplývající z existence televize, lze doložit např. i rozdílem mezi výrobní cenou televizorů a cenou maloobchodní, který reprezentuje v průběhu deseti let řádově několika miliardové částky ve prospěch národního důchodu.

Politický význam ideového působení televizního programu jako názorného masového informátora, organizátora, který soustavně a každodenně ovlivňuje masy a je schopen je účinně a operativně mobilizovat v určitém směru, je dnes u nás mimo jakoukoliv diskusi.

Vzhledem k objektivně poznané maximální účinnosti televize jako prostředku *výchovy, propagandy* a masového šíření kulturních hodnot, jímž se dosahuje *demokratizace* kultury, přísluší televizi nepochybně v každém státním organismu zvlášť významné místo a postavení. Je nutno litovat, že naše kulturní politika dosud vycházela — a jak se zdá, stále vychází — ze situace, jaká byla před vznikem a rozvojem televize. Je to patrné z toho, že značné finanční a investiční prostředky jsou najednou vynakládány např. na různá osvětová zařízení problematičtějšího dosahu nebo na dotace některým umělecky méně kvalitním divadlům, která nejsou rentabilní ani ekonomicky, ale ani kulturně politicky, zatímco instituce s tak velkou společenskou působivostí, jako je televize, zápasí ještě ve čtrnáctém roce své existence s nezákladnějšími potížemi technickými, prostorovými a výrobními a musí se ustavičně vyrovnávat se stavem trvalého provizoria.

Nebylo by jistě správné jakkoliv podceňovat význam ostatních kulturních oblastí a zařízení, která si uchovávají svou společenskou funkci, oprávněnost nebo nezbytnost i při maximální telefikaci našeho státu. Ale komplexní pohled na celou kulturní frontu musí jasně rozlišit postavení každého jednotlivého kulturního prostředku a hlediska jeho konkrétního společenského vlivu. ÚV KSČ již ve svém usnesení „O stavu a nových úkolech Československé televize“ v květnu roku 1960 ukázal na mimořádně významnou společenskou úlohu televize a označil ji za „jedinečný prostředek a jeden z nejdůležitějších nástrojů výchovy lidu“. V tomto duchu uložil také příslušným státním orgánům a kulturně politickým institucím, aby televizi prakticky pomáhaly při plnění jejich odpovědných a náročných úkolů. Přestože strana i nadále a vždy znovu ve svých usneseních a při projednávání kontrolních zpráv o jejich plnění zdůrazňovala toto mimořádně významné postavení televize v naší společnosti, žádná podstatná změna v praktické kulturní politice příslušných státních úřadů se neprojevila. O tom lze uvést řadu konkrétních dokladů. Tak například v usnesení ÚV KSČ z roku 1960 byl vysloven požadavek zahájit vysílání druhého programu pro oblast středočeského vysílače do konce roku 1965. V tomtéž ustanovení ÚV KSČ bylo také výslovně konstatováno, že „toto další rozšiřování televizního programu bude především závislé na vývoji prostorových, technických a provozních podmínek“. Přesto, že základním předpokladem pro zavedení druhého programu bylo dokončení I. etapy výstavby televizního studia na Kavčích horách, byla v roce 1962 již započatá výstavba na neurčito zastavena. (Nebyla také provedena účinná opatření pro přípravu výstavby vysílačů II. programu). Mimo jiné také proto muselo předsednictvo ÚV KSČ v březnu 1965 znovu konstatovat „vážené zaostávání v technickém a provozním vybavení Čs. televize, které se dostalo do rozporu s rychlým nárůstem rozsahu televizního programu, i s nároky na kvalitu vysílání, a uložilo příslušným orgánům řadu úkolů pro urychlenou výstavbu televizních středisek a zlepšení technického vybavení televize“. I když předsednictvo ÚV KSČ ve svém

1) Tesla Orava, závod na výrobu televizních přijímačů.

usnesení z března 1965 zdůraznilo, že „realizace těchto opatření je nutným předpokladem pro rozvoj televize, zejména pro zavedení druhého programu a barevné televize“, zůstává Čs. televize i nyní, v roce 1967, v situaci, kdy není spolehlivě technicky, ekonomicky ani provozně zajištěn plynulý chod jediného programu. Naplnění a nerespektování usnesení stranických orgánů se projevuje nejen v oblasti materiálně technické, ale i v oblasti kulturně politické.

Jediným reálným východiskem z této trvale neútěšné objektivní situace naší televize budou konkrétní opatření, která závazně uloží příslušným orgánům řešit tuto situaci televize zásadním přerozdělením finančních a investičních prostředků v celé kulturně politické oblasti, a to podle skutečného společenského významu jednotlivých zařízení a institucí.

Bez takového zásadního řešení by bylo zavedení druhého programu tím více neodpovědné, protože už celý dosavadní vývoj ČT byl provázen ustavičnou improvizací, se kterou je nutno nejen v zájmu televize, ale v zájmu celé společnosti co nejdříve skoncovat. (Na tomto nic nemění skutečnost, že ČT sama může určité procento prostředků získat svou vlastní činností (reklama, propagace, export pořadů, sázky Mates²⁾ a konečně zvýšení koncesionářského poplatku.)

Pro posouzení reálných podmínek k zavedení druhého programu Čs. televize je třeba přihlédnout především k třem hlavním hlediskům:

- 1) politické a kulturní poslání II. programu
- 2) materiálně technické předpoklady jeho zavedení v oblasti působnosti Čs. televize
- 3) materiálně technické předpoklady zavedení II. televizního programu v oblasti působnosti jednotlivých rezortů mimo televizi.

1) Politické a kulturní poslání druhého programu ČT

Chceme-li určit, jaké poslání má mít paralelní program Čs. televize ve své cílové podobě, /bude se rozvíjet postupně od omezených oblastí dosažitelného signálu směrem k pokrytí maxima plochy státního území a také jeho rozsah, vyjádřený v počtu vysílacích hodin, bude vzrůstat jen postupně/, musíme vycházet především z psychologie televizního diváka a z jeho předvídatelných požadavků. V přítomné době se tyto požadavky projevují především v nárocích na možnost výběru, a to zejména v takových programových typech, které zajímají určitou část televizních diváků. Jestliže například vysílá ČT operu, musí počítat s tím, že značná část diváků nemá o takový pořad zájem, stejně jako jiní diváci, zejména např. ženy, nemají zájem o přenos sportovních utkání. Z tohoto hlediska se jeví naléhavá potřeba druhého programu, který by soudobě vysílal pořady zcela jiného typu než program první — např. proti opeře zábavný magazín, proti sportovnímu utkání televizní hru nebo hraný film. Vystává zde tedy požadavek, aby druhý program byl vytvářen na zásadách protiprogramu, čímž by televize vyšla do značné míry vstříc různorodým a diferencovaným zájmům a zálibám svých diváků. Na tomto principu byl až dosud také vytvářen např. druhý program sovětské televize. Vzhledem k poměrně vysoké všeobecné kulturní úrovni našeho obyvatelstva, která je výsledkem historických tradic, pokládáme za pochybný názor, že by první program ČT měl být tzv. „lidový“ a druhý pro „náročné“ diváky. Toto hledisko může být platné pro země, kde taková základní diference z důvodů sociálních skutečně existuje. V ČSSR se však projevuje v minimální míře. I když ji nelze zcela popřít, nebylo by správné řešit tento problém v rámci druhého programu, nýbrž tak, že by pořady náročnějšího charakteru měly být zařazovány v pozdější večerní době, příhodně pro užší okruh diváků.

2) Zkratka Malého Televizního Sázení, šlo o televizní loterii.

Stejně tak by bylo pochybné vytvářet druhý televizní program jako nástroj pouze výchovně vzdělávací, jestliže jsme si vědomi toho, že i v cílovém řešení bude druhý program omezen co do teritoriálního pokrytí i časově na večerní dobu, jak je tomu ve většině zahraničních televizí. /Vysílání druhého programu v denní době je ekonomicky naprosto neúnosné./ Nelze opomenout okolnost, že i barevná televize bude realizována na druhém programu a vysílána převážně ve večerních časech./

Zavedením druhého programu se potenciálně rozšíří vysílací plocha i pro vzdělávací pořady, jejichž účinnost je však maximální teprve tehdy, jestliže je může sledovat maximum diváků. To ovšem prakticky znamená, že vzdělávací pořady musí být šířeny vysílači prvního a nikoliv druhého programu.

Tentýž fakt musí být respektován i v úvahách o účelném řešení proporcionality a diferenciaci programu slovenského národního okruhu.

Všechny nezbytné propagandistické zřetele musí být obsaženy v pořadech nanejvýš atraktivních a divácky zajímavých, jak to také odpovídá zásadám účinné agitace. Prodej televizorů, umožňující příjem druhého programu, ještě více uvolní divákům — zejména v pohraničních oblastech ČSSR — přístup ke sledování i ideologicky nepřátelských programů, jimž lze čelit jen maximálně přitažlivým programem naší televize.

Z této úvahy logicky vyplývá, že druhý televizní program ČT je třeba zásadně koncipovat na principu protiprogramu, to znamená, že oba paralelní programy ČT budou poskytovat co nejdiferencovanější výběr a poskytovat tak divákům co nejširší možnosti všestranného uspokojování jejich zájmů.

Zkušenosti z celého světa ukazují, že nikde se otázka výuky neřeší druhým, nýbrž teprve třetím /specializovaným/ programem.

Oba paralelní programy ČT musí být vytvářeny na základě jednotné kulturně politické programové koncepce, ale každý z nich vlastní skladbou, přičemž by skladba jednoho programu byla v zásadě koordinována se skladbou programu druhého. Pořady pro oba programy ČT by pak byly — jak z důvodů kulturně politických, tak i výrobně-ekonomických, vytvářeny týmiž televizními producenty, což by zároveň umožňovalo zvýšenou reprizovatelnost pořadů a vyšší programovou efektivnost.

Bude třeba úplněji využívat potenciálních programových zdrojů — nákup filmů a záznamů v zahraničí, dabink, exploatace archivů, čs. filmu, mobilizace kulturního zázemí mimopražských studií.

Zřízení druhého programu na základě jednotné koncepce a společné výroby poskytne Čs. televizi možnost politicky co nejúčinnější a přitažlivé programové tvorby, která bude moci být v daleko širším měřítku předem plánována a poskytnout jí zároveň i možnost daleko operativněji a aktuálněji než dosud reagovat na veškeré vnitropolitické a mezinárodní události. Je však nezbytně nutné počítat s tím, že počáteční fáze vysílání druhého programu bude mít charakter převážně experimentální a zkušební, a to jak v programové tvorbě, tak v ověřování dosahu televizního signálu jednotlivých vysílačů, a že teprve získané poznatky dají potřebné předpoklady pro stanovení definitivního rozsahu druhého programu a jeho podoby.

2/ Materiálně technické předpoklady zavedení II. programu v oblasti působení Československé televize

Všechny politické důvody mluví pro to, aby vysílání II. programu bylo v ČSSR zahájeno co nejdříve a aby pokud možno od samého počátku /tedy už v prvních etapách/ byl II. program dostupný především v oblastech největšího soustředění obyvatelstva. Čs. televize pokládá za nutné zahájit II. program k 25. výročí osvobození Československa, tj. 9. května 1970, a to minimálně v oblastech Prahy a středních Čech, Bratislavy a západního Slovenska, Ostravy a severní Moravy.

Současný stav rozvoje materiálně technické základny ČT, včetně dosavadních představ o jejím vývoji v nejbližší budoucnosti, však neskýtá seriózní záruku pro možnost zahájit vysílání druhého pro-

gramu v dohledné době. Příčina tkví v tom, že předpokládaná výstavba nových televizních středisek v Praze a Bratislavě /prvních etap/ neřeší všechny základní kapacity, nezbytné pro nerušený chod výroby televizního programu.

a/ Aby mohlo být zahájeno vysílání druhého programu v roce 1970, alespoň z hotových záznamů, musejí být do té doby v Praze a v Bratislavě uvedena do provozu nová odbavovací pracoviště, která budou přechodně fungovat vedle dosavadních, která budou odbavovat první program. /Podle plánu výstavby televizních středisek mohou být tato pracoviště v roce 1969 v Bratislavě a v roce 1970 v Praze do provozu uvedena./

Protože do Ostravy bude zajištěno dálkové spojení, nepočítá se s tím, že by z Ostravy bylo třeba odbavovat paralelně oba programy.

b/ Pro programové krytí potřeb druhého programu v Praze a Bratislavě je nezbytné nejpозději od počátku roku 1968 zajistit výrobu přiměřeného množství pořadů takového charakteru, které by si i při pozdějším využití zachovaly neztenčenou hodnotu /pořady umělecké, dramatické, hudební zábavná díla a pořady pro děti, zejména čerpající z klasických zdrojů domácích i světových a zachovávající si trvalou hodnotu. Tyto pořady ovšem mohou být vyráběny od roku 1968 jen v existujících kapacitách, které jsou nedostatečné i pro dosavadní provoz jednoho programu. Je proto nanejvýš nutné, aby ČT získala nejpозději do konce roku 1967 především doplňkové prostorové kapacity pro filmovou výrobu. Takové kapacity lze získat např. převedením některých méně využitých kapacit Čs. filmu /Krátký film, studio Hostivař/. K tomu potřebné kapacity zvukov výroby lze zajistit patrně adaptováním dalších vhodných prostorů a dovozem zařízení ze zahraničí.

Kromě toho bude nutné nejpозději v roce 1968 zabezpečit další nákup jednak zařízení pro magnetický záznam obrazového signálu /videomagnetofony/ a z nich nejméně dvě jednotky instalovat do přenosových vozů, jednak záznamové zařízení telerekordink 35 mm pro trvalý záznam. Zároveň bude nutné zabezpečit do konce roku 1969 náležitou obnovu dnes už zastaralého parku přenosových vozů. Jde minimálně o nákup 1 vozu v r. 1968 ze zahraničí a 1 vozu v r. 1969 domácí výroby /Tesla/. Dále bude třeba zajistit z dovozu kompletní vybavení filmové laboratoře na zpracování 16mm filmu a zabezpečit jeho montáž v nových prostorách, které bude nutno zajistit mimo dosavadní prostory televize.

Protože v ČSSR neexistuje a není ani předvídaná výroba profesionálních filmových projektorů na 16mm i 35mm film a protože se Čs. televizi nepodařilo přesvědčit výrobce /Meopta Přerov/ o potřebě těchto zařízení, bude buď nutné uložit výrobci, aby tento úkol v nejkратší době splnil a zařadil jej do svého výrobního programu, nebo bude nezbytné všechna tato zařízení získat dovozem ze zahraničí. Právě tak je nutné počítat se získáním filmových zvukových i němých kamer pro oba formáty, včetně reportážních synchronních magnetofonů, mikrofónů, stříhacích stolů pro němý i zvukový film, trikových a titulovacích zařízení, přenosných osvětlovacích těles, kvalitních lepiček a zejména potřebného množství kvalitního filmového i magnetického materiálu /surovin/ dovozem z KS.

S tím neoddělitelně souvisí i nutnost přidělit Čs. televizi další prostory, které by si ČT provizorně adaptovala na střížny, filmové projekce, filmové archivy, archivy magnetických záznamů, sklady surovin, kamer a pomocného zařízení.

Před Čs. televizi stojí dále neodkladný úkol zabezpečit nejen pro druhý, ale i pro první program nezbytné kapacity pro zpravodajství, publicistiku a dokumentární tvorbu urychlenou modernizací dosavadních provizorií, zejména ve studiu Měšťanská beseda. Je to úkol tím svízelnější, že tuto modernizaci bude nutné uskutečňovat postupně při plném nepřerušném provozu, protože tato důležitá programová oblast není podle dosavadních projektů v prvních etapách výstavby nových středisek na

Kavčích horách i v Mlýnské dolině vůbec uvažována. Původní podklady vycházely totiž z toho, že do doby zahájení II. programu budou už vybudovány potřebné kapacity v nových televizních střediscích.

Přerušením výstavby došlo nejen k posunu v časovém harmonogramu, ale pro mnohé orgány se stalo zajištění dalších výrobních kapacit pro Čs. televizi úkolem „příliš vzdáleným“.

Dnes je ovšem nezbytné projekční přípravu dalších etap výstavby Kavčích hor a Mlýnské doliny /k vytvoření definitivních kapacit i pro zpravodajství a publicistiku/ urychlit tak, aby výstavba mohla být zahájena nejpозději v roce 1969.

Jen paralelní výstavbou definitivních kapacit pro všechny programové složky černobílé televize je možno neekonomičtěji řešit disproporce v materiálně technické základně ČT.

Těmito neodkladnými úkoly, jejichž plnění podmiňuje reálnou možnost zahájení II. programu ČT v roce 1970, se nepochybně stává řízení celé výstavby ještě složitějším a požadavek účelné komplexnosti se stává podmínkou, bez které by byl celý úkol nezvládnutelný. Proto se jeví účelným zřídit v ČT funkci generálního komisaře pro výstavbu, vybaveného pravomocí zástupce ústředního ředitele ČT a schopného nést plnou a nedělitelnou odpovědnost za celostátní výstavbu studií ČT.

Přes velký význam všech uvedených materiálně technických předpokladů bude rozhodujícím faktorem kádrové a profesionální zajištění těchto úkolů. ČT zde musí vynaložit všechny síly k tomu, aby svým pracovníkům reálně zabezpečila možnost soustavného zvyšování odborné kvalifikace s cílem dosažení vysoké profesionality a potřebné úrovně moderního zařízení na všech stupních pracovního procesu. Vzhledem k četným problémům, které ustavičně vznikají ve spolupráci odborných, středních i vysokých škol s televizí, bylo by potřebné v době co nejkratší ???, zda by i Čs. televize neměla — podle příkladu vyspělých světových televizních organizací — uvažovat o zřízení vlastní školy pro nejdůležitější specifické profese, dané technologií tvorby a výroby televizního programu.

3/ Materiálně technické předpoklady zavedení II. televizního programu v oblasti působnosti jednotlivých rezortů mimo Čs. televizi.

Další úkoly, podmiňující zavedení II. programu, připadají zejména Ústřední správě spojů, ministerstvu těžkého průmyslu, ministerstvu školství, ministerstvu stavebnictví a ministerstvu zahraničního obchodu. Podrobný materiál o těchto úkolech byl zpracován Ústřední správou spojů s Čs. televizí, projednán ve Vládní komisi pro výstavbu televize a 18. 5. 1966 předložen vládě. Protože řada navržených opatření nebyla dosud zajištěna a k otázkám zabezpečení II. programu byly v poslední době na nejvyšších stranických místech vysloveny některé nové názory ve smyslu nutnosti urychlit zahájení II. programu, je nutno pro přehlednost znovu ukázat na nejzávažnější problémy zajištění této výstavby.

a/ V oblasti působnosti ÚSS jde o základní úkol zabezpečit úplné pokrytí území ČSSR televizním signálem prvního programu do r. 1970 /zejména na Slovensku dosahuje procento pokrytí necelých 60 %/ a zajistit šíření II. programu vybudováním samostatné sítě vysílačů a radioreléových tras tak, aby v cílovém řešení, nejpозději do roku 1974 /dosud předpokládaný termín byl rok 1978/, bylo celé území ČSSR pokryto kvalitním signálem II. tv. programu. Náročnost tohoto úkolu a jeho rozsáhlost vyžaduje, aby byla uvážena spoluúčasť specializovaných zahraničních firem a projektových kanceláří na jeho plnění. Přechodné období by mohlo být řešeno experimentem, který se úspěšně osvědčuje v USA, totiž umístěním tv vysílače v dopravním letadle, jehož výkon by zajistil pokrytí převážné většiny území Čech a Moravy. Obdobným způsobem by bylo možno řešit situaci na území Slovenska. Šlo by tedy o zajištění dvou vysílačů z dovozu a trvalé přidělení dvou letounů typu IL-18. Zatímco všechny dosažité úvahy o druhém programu počítají přechodně s omezenými okruhy dopadu signálu kolem Prahy, Bratislavy a Ostravy a tedy poměrně ohraničeným množstvím diváků, znamená toto řešení reálnou

možnost pokrýt veliká území s miliony obyvatel. Tyto investice by měly mimo tento prozatímní účel i trvalý význam strategický a bylo by jich posléze možno použít případně i pro zavedení třetího, pouze výukového programu. Kromě toho bude nezbytné zásadně vyřešit problém zcela nedostatečných projektových kapacit v rezortu ÚSS³⁾, jak Čs. televize už několik let naléhavě požaduje, aby jak výstavba spojových zařízení, tak televizních středisek byla projekčně zajištěna a mohla být plynule realizována.

b/ Ministerstva těžkého průmyslu se týká potřeba zajištění kvalitních, světovým parametrem odpovídajících zařízení pro výrobu televizního programu /studiových a přenosových — obrazových, zvukových a filmových/, veškerých spojových zařízení vysílacích i přenosových, moderních, spolehlivých televizních přijímačů vlastní výroby, umožňujících volbu dvou televizních programů. V obdobném rozsahu a kvalitě je nutno zajistit zařízení pro barevnou televizi. Pro veškerá spojová zařízení je možnost přenosu barevného signálu určující kritérium kvality.

c/ V rámci působnosti ministerstva školství jde zejména o tři důležité úkoly: První spočívá ve skutečně progresivním řešení telefikace škol, která svou dnešní úroveň zaostává za stavem, jenž by odpovídal rozvoji telefikace v ČSSR a který si žádá velkorysého moderního a zásadního řešení. Druhým úkolem je zajistit edici potřebných učebnic, publikací a speciálních pomůcek pro vyučování s pomocí televize. S tím souvisí také úkol pro ministerstvo kultury a informací, aby řešilo otázku vydavatelského oprávnění pro Čs. televizi. Třetím úkolem ministerstva školství je maximálním porozuměním a úsilím vyhovět potřebám Čs. televize v praktickém usměrňování koncepce přípravy a výchovy televizních pracovníků všech stupňů odborné kvalifikace, zejména z hlediska účelné změny osnov a zabezpečení kvalifikovaných učitelů na středně odborných i vysokých školách. To se týká zejména Střední umělecko-průmyslové školy v Praze, Střední odborné školy v Čimelicích, Vysokého učení technického AMU a FO při Karlově univerzitě v Praze a při Komenského univerzitě v Bratislavě. Kromě výuky v denním i dálkovém studiu je nezbytné, aby ministerstvo školství věnovalo zvýšenou pozornost novým formám odborného postgraduálního a paturitního studia v souladu s potřebami televize.

d/ V působnosti ministerstva stavebnictví se jeví jako zvlášť naléhavé, aby pro potřebu výstavby všech objektů, zabezpečujících vysílání druhého televizního programu, jmenovitě vysílačů, retranslačních tras a nových televizních středisek, byly aktivizovány příslušné stavební podniky ve všech krajích republiky. Především je nutno zajistit stavební kapacity pro paralalení výstavbu jednotlivých etap televizních středisek v Praze a v Bratislavě.

e/ Ministerstvo zahraničního obchodu se bude podílet na zabezpečení zahájení a rozvoje druhého programu dovozem speciálních zařízení, která čs. průmysl nevyrábí buď vůbec, nebo v nedostatečné kvalitě. Pro zabezpečení tohoto úkolu bude rozhodující také maximální porozumění pro poměrně značné devizové nároky, které tato výstavba vyžaduje, jak ze strany ministerstva, tak zejména ze strany Státní plánovací komise.

f/ úkol zavedení II. programu a rozvoje ČT je úkolem komplexním, který se dotýká téměř všech řídicích a výkonných orgánů našeho národního hospodářství. Jeho splnění závisí především na podpoře vlády republiky a rozhodující měrou na pozitivním přístupu Státní plánovací komise, ministerstva financí, příslušných národních výborů, zejména v Praze a Bratislavě, podniků místního hospodářství a dalších rezortů a organizací. K účelné koordinaci a kontrole plnění dílčích úkolů jeví se potřebné vedení celé této akce svěřit zvláštní komisi, vybavené dostatečnými pravomocemi. Protože jde o úkol

---

3) Ústřední správa spojů.

především politický, měli by i členy této komise být jak zplnomocnění představitelé zainteresovaných rezortů a organizací, tak významné osobnosti našeho politického a vědeckého života.

Zřízení takovéto komise je naléhavě nutné zejména po zkušenostech s omezenými možnostmi bývalé Vládní komise pro výstavbu televize, a také proto, že nyní již po delší dobu sleduje sice některé obdobné úkoly Státní komise pro techniku, ovšem jen z hledisek technicko-ekonomických.

Na rozvoj Čs. televize negativně působí řada vnějších vlivů /např. že je nucena dodržovat všechny celostátní vyhlášky a předpisy, určené především pro usměrnění průmyslové činnosti, že sama nemá možnost získat potřebné projektové, vývojové a výrobní kapacity pro výstavbu a udržování provozu svých studií, že v ČSSR není dosud jediný závod, který by uspokojoval komplexně všechny potřeby televizních provozů ve všech pěti střediscích ČT, že limitované devizové prostředky řádově vůbec neodpovídají objektivním potřebám, které lze ověřit prostým srovnáním se zahraničními televizemi atd./.

Tato situace nedovoluje vedení ČT, aby mohlo řešit základní podmínky motivace pracovníků a účinně čelit demoralizujícímu vlivu takového stavu na pracovní morálku, iniciativnost, obětavost a nezbytnou míru zdravé důvěry v realnost perspektiv.

Souhrn všech okolností, jež způsobily dnešní stav a zaostávání v tempu projekční přípravy a výstavby materiálně technické báze Čs. televize, ke kterým v uplynulých letech došlo, má dnes takové důsledky, že jakékoliv další otálení v rozvoji výrobních a provozních kapacit ČT i ÚSS nejen odsune předpokládaný termín zahájení druhého programu v r. 1970, ale povede nevyhnutelně i k výraznému omezení rozsahu vysílání dnešního jediného programu.

Příloha č. 1

K programové koncepci druhého televizního programu

Zásada protiprogramu, tj. vhodně volené skladby obou programových okruhů tak, aby měl divák možnost optimálního výběru, a to řízené z jednoho centra, je prakticky ověřena v televizi Sovětského svazu dlouholetou zkušeností. Je zajímavé, že prakticky ke stejnému poznání došla nakonec i anglická BBC, která původně koncipovala druhý program jako „výběrový pro náročné diváky“ a vytvořila pro něj samostatné, na prvním programu nezávislé řízení. V Anglii řadou průzkumů však posléze zjistili, že pojem „náročného“ diváka není zdaleka tak jednoduchý, jak se jim zpočátku zdálo. Poznali, že vnímavost diváka se např. mění nejen v průběhu jednotlivých hodin, ale i v průběhu jednotlivých dní a měsíců. I náročný divák může být určitou dobu tak unaven, že si nepřeje nic jiného než divák „nenáročný“. Tato zkušenost vedla BBC k tomu, že ve značném měřítku reprízuje dobré pořady z jednoho okruhu na druhém. Rozšířila se plocha pro experiment na obou programech a vytvořil se širší prostor na prvním programovém okruhu, který pokrývá území daleko úplněji pro dopolední vysílání /druhé směny/, pro školskou televizi a pro ostatní výukové pořady. Vznik druhého programu rovněž poskytl BBC větší možnosti pro vysílání národních a regionálních pořadů, ovšem opět na prvním programovém okruhu.

Příloha č. 2

Informace o přípravě zavedení barevné televize v jiných evropských zemích

Vzhledem k dosavadním předpokladům zavedení barevné televize v ČSSR v souvislosti se zabezpečením druhého televizního programu a nemalým těžkostem, které je nutno překonávat k zajištění rozvoje ČT pouze v oblasti černobílé televize, považujeme za povinnost upozornit na situaci v okolních státech a v celé Evropě. Podle nejnovější informace Agence France Presse ze dne 6. března 1967, zahájí pravidelné vysílání barevné televize na již existujícím druhém programu v rozsahu 3 až 4 hodin týdně

rakouská televize, a to již od září tohoto roku západoněmeckým systémem PAL.⁴⁾ Kromě toho, podle téže informace, zahájí Sovětský svaz pravidelné vysílání barevné televize systémem SECAM 4 v listopadu tohoto roku, právě tak jako Velká Británie systémem PAL. Francie zahájí pravidelné vysílání barevné televize systémem SECAM letos v říjnu a Holandsko systémem PAL 1. 1. 1968. Také NSR předpokládá zavedení pravidelného vysílání barevné televize ještě v roce 1967.

Příloha č. 3

Některé skutečnosti, významné pro zabezpečení druhého televizního programu

Podle našich informací, získaných v ÚSS, není realizace opatření pro zahájení druhého televizního programu k 9. 5. 1970 dosud uspokojivě zajištěna. Problémy spočívají jak ve výstavbě vysílačů pro druhý program /zejména v Praze a Ostravě/, tak v zabezpečení defintivních řešení spojových pracovišť pro odbavování dvou programů z nových televizních středisek. U vysílačů Střední Čechy a Severní Morava je nutno prověřit statickou nosnost anténních stožárů. A v případě negativních výsledků tyto věže postavit znovu /!/. V tom případě by ani rok 1970 nebyl reálným termínem pro zahájení provozu těchto vysílačů. Kromě toho dlouhé průtahy /zejména v jednání ÚSS s útvarem hlavního architekta města Prahy/ o umístění vysílacího objektu pro II. program v Praze — měště způsobily, že není dosud definitivně rozhodnuto o výstavbě těchto vysílačů a vyvstává nebezpečí podobného charakteru jako v době, kdy byl uveden do provozu vysílač Střední Čechy pro první program /to by znamenalo, že většina pražských diváků by případně neměla možnost příjmu druhého televizního programu/. Negativní stanovisko, uveřejněné např. v Literárních novinách, k výstavbě vysílacího objektu na Petříně, vyvolalo na veřejnosti odmítavý postoj k tomuto řešení. Jeho změna by však měla v každém případě důsledky, jejichž celý dosah nelze ještě objektivně předvídat, ale které už dnes znamenají vážné zdržení této výstavby. Naproti tomu výstavba vysílače v Bratislavě, díky definitivní pomoci stranických orgánů na Slovensku a Slovenské národní rady, se jeví jako podstatně lépe zajištěné.

Své problémy, dosud zcela nevyřešené, má i výstavba objektů retranslační trasy, která má spojovat jednotlivé vysílače II. programu.

---

4) Systém barevného televizního vysílání.

Materiál pro vedení ČT /13. 3. 1969/**II. program — návrh koncepce, organizace a progr. zajištění****Předkládá — Zd. Noháč¹⁾**

Za 14 měsíců — 9. května 1970, v den 25. výročí osvobození ČSSR — má být zahájeno vysílání II. programu ČT /viz usnesení vlády z 31. 5. 1967, bod 2/a/.

Úvahy o II. programu začaly v ČT podle doložitelných materiálů v r. 1965. V průběhu r. 1967 byly předloženy vedení Čs. televize k projednání dva materiály /„II. program Čs. televize“ v březnu 1967 a „Příprava II. programu Čs. televize“ 15. 9. 1967/, které v podstatě shrnovaly výsledky diskusí prvních dvou let o II. programu. Rozhodnutím ÚŘ č. 4 z 27. 6. 1968 byla konstituována redakce II. programu a barevné televize, k jejímuž faktickému ustavení došlo — vzhledem k událostem loňského léta — až 1. 10. 1968. Tato malá skupina /šířeji citovaná v kapitole „Organizace II. programu“/ působící bez řádného pracoviště, podnikla první kroky v přípravě koncepce II. programu.

Teprve 1. 2. t. r.²⁾ — při konstituování ředitelství II. programu a barevné televize — lze vážně hovořit o zahájení systematických prací na programové přípravě II. programu. Prostorové potíže zůstaly, ty si útvar řeší v rámci svých možností. Prvořadým úkolem se stalo vytvoření předpokladů pro dramaturgické zajištění předvýroby a vyjasnění ekonomických a kapacitních podmínek výroby. K dnešnímu dni je v evidenci II. programu přes 50 rozpracovaných námětů a scénářů, z nich řada seriálů. Rozvinula se slibná spolupráce s televizními studii i řadou televizních i externích tvůrců /Klos, Krejčík, Krška, Pavlíček/.

II.

Literární rozpracování předpokládá ovšem zajištění výrobního zázemí. Tady situace dosud není tak slibná. Zaregistrovali jsme příslib 40 hodin vyrobeného programu v TS Praha, 10 hodin v TS Brno a 5 hodin v TS Ostrava³⁾. Zbývá 45 hodin programu vlastní výroby, zatím kapacitně nepokrytých, které — nezískáme-li příslib uvnitř televize — bude nutno zajišťovat v mimotelevizních kapacitách. Uvnitř televize byla učiněna s řediteli studií dohoda o pronájmu a koupi kapacit, která bude v nejbližších dnech specifikována.

1) Zdeněk Noháč, dřívější redaktor a překladatel, v 60. letech náměstek Ústředního ředitele Československé televize, který byl pověřen přípravou II. programu ČST. V roce 1969 se stal také vedoucím samostatné redakce II. programu, do níž byl přesunut z pozice náměstka ÚŘ ČST.

2) 1969.

3) Zkr. TS — Televizní studio.

Na úseku programové předvýroby se rýsuje i řada dalších problémů /mnohé z nich citovány s návrhem řešení v materiálu/, výsledky dosavadních jednání však dávají naději na jejich pozitivní řešení.

Za mnohem vážnější však považujeme problémy na úseku technického zajištění vysílání II. programu, jak o nich hovoří zpráva ředitele Fr. Svejkovského⁴⁾. Soudíme, že vedení ČT by mělo podniknout v tom směru účinné kroky na pomoc a k větší zainteresovanosti Spojů o včasném šíření signálu II. programu v okruhu předvídaných zón. Považujeme jakékoliv zpoždění termínu zahájení II. programu 9. 5. 1970 za politicky neúnosné a neodůvodnitelné, zejména vzhledem k tomu, že v té době již všechny sousední státy, jejichž signál pokrývá značnou část území naší republiky, budou vysílat nejen II. program, ale i /s výjimkou Polska/ barevný program.

Jednotlivé kapitoly, zejména návrhu koncepce II. programu, byly v průběhu posledních týdnů konsultovány jak s řediteli a vedoucími pracovníky studií, tak s většinou hlavních redaktorů pražských vysílání. Dospěli jsme k zásadní delimitační dohodě a položili základy pro cílevědomou programovou koordinaci. Některé nejasnosti i odmítavá hlediska dosud u některých pracovníků ČT trvají. Věřte, že vycházejí z nedostatku informovanosti i z potřeby dopracovat se další diskuze osvětlení vlastních kritických hledisek. Takový přístup vítáme. Nepochybně zásadní jasno vnese do pohledu na zrod II. programu postoj vedení ČT a jím schválený dokument.

Koncepce II. programu v zahraničí

Skupina II. programu věnovala při zpracování návrhu koncepce II. programu České televize značnou pozornost studiu dostupných pramenů /většinou vydaných Studijním odborem ČT/ o zkušenostech s II. programem ve vyspělých evropských televizích, kde je II. program již delší dobu vysílán a kde jsou již nezřídka vysílány i programy další. Ukazuje se, že zejména v počátcích vysílání II. programu neexistovala v jeho pojetí názorová jednotota. Všude vznikl II. program v nutnosti dát divákům, kteří se postupně stále více diferencují, možnost výběru.

Zcela zákonitě se nabízela a v některých televizích byla realizována při zrodu II. programu základní koncepce programu kontrastního, tj. protiprogramu, který by měl být pravým opakem programu prvnímu. Brzy se však vyskytly vážné pochyby a rozpory, ani televizní pracovníci, ani televizní diváci se nedokázali sjednotit v názoru, co je to vlastně protiprogram. Nabízely se totiž kontrasty žánrové, obsahové, rozlišování pořadů pro města a pořadů pro venkov, pro diváky náročné a méně náročné, pro diváky starší a mladší. Zdá se, že tato koncepce přinesla příliš mnoho potíží televizním pracovníkům a nespokojenosti diváků, protože se postupně začaly hledat cesty jiné.

II. program francouzské televize je doplňujícím ve vztahu k prvnímu, ale zároveň vůči němu programem konkurujícím /viz materiál Stud. odboru 447/67 C/. II. západoněmecký program je vysloveně konkurenčním ve vztahu k I. západoněmeckému programu a záměrně vysílá stejné typy a žánry v tutéž dobu jako program první, přičemž nezastírá tendenci přilákat větší atraktivností a vyšší kvalitou většinu západoněmeckých diváků.

Velmi zajímavá a dobrými zkušenostmi z několikaletého vysílání II. programu cenná je vývojová koncepce anglické televize. BBC 2 se ustálila po řadě pokusů na koncepci II. programu, kterou označuje jako alternativní. K alternativní koncepci dospěly i jiné televize — např. rakouská a švédská.

Ve shodě s vžitou terminologií je tato alternativita chápána jako programový princip, vycházející ze zásady, že není nezbytně nutné, aby dva paralelně vysílané programy byly kontrastní, nýbrž aby

4) František Svejkovský, Náměstek ÚŘ pro techniku a výstavbu ČST.

každý z nich poskytoval divákovi jistou odlišnost. Mohou tedy být současně dva programy obsahově nebo žánrově blízké, jsou-li různým způsobem pojaty i realizovány. Tak např. rakouská televize vysílá ve stejnou dobu na obou programech inscenace, přičemž odlišnost je ve vyšší myšlenkové náročnosti i realizačním ztvárnění inscenace II. programu, který počítá s intelektuálnějším divákem. Podobně je nasazován proti lidové zábavě I. programu náročnější typ zábavné show na programu druhém, ovšem občas se dostává I. program do polohy vyhraněné odlišnosti s II. programem, např. při přenosu sportovního utkání.

Pojetí alternativity se nám zdá v mnohém reálnější než jiné koncepční principy, protože nevyhrocuje vztahy I. a II. programu do konkurenčního boje, vylučuje při citlivém programovém plánování konflikty mezi I. a II. programem, které by mohly vznikat z útlu diváckého zájmu výrazně atraktivnějšími pořady na jednom z programů, a poskytuje mnohem více příležitostí jak k dlouhodobé koordinaci plánování, tak také k operativním změnám v programové skladbě v případě nezbytné potřeby. Kromě toho nevybičovává tvůrce I. ani II. programu k požadavku stůj co stůj kontrastního superatraktivního protiprogramu a na druhé straně neutlumuje tížďadost zdravého tvůrčího soutěžení.

Nikde, ani v socialistických zemích neuspěly pokusy koncipovat již II. program jako program výlučně výchovný a vzdělávací. Všude brzy zvítězilo střízlivé uvážení, že při možnosti volby většina diváků vyžaduje volbu v zábavě /chápané v širokém kontextu kulturního oddechu po práci/ než v alternativě vzdělávací. Proto stejně sovětská jako rakouská i jiné televize se rozhodly věnovat výchovným a vzdělávacím pořadům cele až třetí nebo další vysílací řetěz.

Z podobného důvodu je odmítána koncepce II. programu jako programu jen pro náročné diváky, nebo naopak programu pro tzv. diváka lidového. Toto odmítání vychází z psychologie diváků i ze zjištění, že tak příkré dělítko neodpovídá skutečnosti, neboť každý člověk, tedy i televizní divák, je zároveň náročný i nenáročný, podle situace, nálady a okamžitého vkusu. /O tom viz zejména úvahy Leonarda Mialla⁵⁾ a Davida Attenborougha⁶⁾ v *Televizní tvorbě V.*, 2, 1967, 43n/.

Zkušenosti zahraniční televizní pracovníci ovšem soudí, že do II. programu patří i pořady vzdělávací i pořady pro náročné diváky i pro tzv. diváky lidové, ba někdy dokonce i pořady pro tzv. zájmové menšiny, pokud jsou statisicové.

V souhrnu lze říci, že v praxi se až dosud nejlépe osvědčila koncepce, která vychází z konkrétní situace a přihlíží ke specifickým podmínkám země, národa a oblasti, do níž je II. program šířen. Např. BBC 2 vychází z ověřené jistoty, že pro anglického diváka je televize záležitostí intimní domácí podívané /tudíž blízko našemu diváckému pojetí/ a zaměřuje se proto na obory, které jsou podle sociologického průzkumu zvlášť vhodné pro danou poslechovou situaci. Existuje tu i „žebříček oblíbenosti“: golf, džez, motorismus, pop-art, detektivka, archeologie, burza, cizí filmy, vážná hudba, sociologie, rugby a science fiction /viz D. Attenborough/. Naproti tomu italská televize počítá se situací zcela odlišnou: v Itálii je sledování televize záležitostí veřejnou, společenskou, probíhá skoro vždy v kolektivu a většinou v prostředí mimorodinném — v barech, zábavných podnikcích, lidových klubech, na farách a pod. /viz A. Gismondi — materiál Stud. odd. č. 137/ 60 str. 17/. Proto italská televize vysílá s největším úspěchem takové programy, které se opírají o kolektivní sugesci a masovou psychologii, zejména kvízy, a všechny druhy atraktivních soutěží.

5) Leonard Miall byl dlouhodobým redaktorem a zahraničním korespondentem britské BBC, po ukončení aktivní kariéry v televizním vysílání se stal historikem televizního vysílání v Británii.

6) David Attenborough se v roce 1965 stal kontrolorem nově vzniklého kanálu BBC Two a zasadil se o proměnu jeho koncepce a v jejím důsledku o výrazný nárůst divácké sledovanosti.

Návrh koncepce II. programu ČT v českých zemích

Vychází z citovaných zahraničních zkušeností a z posouzení konkrétních podmínek přípravy, zahájení a prvních let vysílání II. programu. V úvahu nutno vzít zejména tato fakta:

- 1) V roce 1970 a ještě po několik dalších let pokryje signál II. programu území Velké Prahy a s místním okolím, Brno, Ostravu a část Ostravska. Bude to tedy program pro diváky velkých městských center, kteří mají dostatek možností k výběru z bohatých kulturních i jiných příležitostí. Je proto nutno počítat s diváky náročnými, do jisté míry zhýčkanými kulturou a životním stylem velkoměsta, a proto kritičtějšími než průměr širokého diváckého auditoria prvního programu.
- 2) Začátky vysílání II. programu budou rovněž nepříznivě ovlivněny tím, že majitelé dosavadních přijímačů si budou muset pořídit pro příjem II. programu buď ke starému aparátu dosti drahý konvertor /700–1000 Kčs/ nebo přístroj nový. Pokud se pro tuto investici rozhodnou, budou požadovat kompenzaci v kvalitě a počtu hodin II. programu. Lze též říci obráceně, že na rozšiřování počtu koncesionářů bude mít rozhodující vliv atraktivnost a úroveň II. programu i počet vysílaných hodin. Prostě — aby koncesionářům investice stála za to.
- 3) Zavedení II. programu má přispět ke konečnému řešení národního programu českého a slovenského, při předpokladu, že I. programový okruh zůstane celostátním okruhem, což vyplývá i z reálných možností výrobních v českých a slovenských studiích.

Majíce toto vše i vpředu citované úvahy a poznatky ze zahraničí na zřeteli, předkládáme vedení ČT k posouzení tento návrh koncepce II. programu:

- I. Ideově: II. program v České televizi bude českým národním programem, který se bude ve svém tématu a obsahu řídit především zásadami:
  1. Při nezbytném úsilí o maximální atraktivnost a přitažlivost sledovat od začátku vysílání tendenci uspokojování nároků vyspělého diváka na úroveň a hloubku poznání současného i historického vývoje ve všech oblastech života společnosti.
  2. V oblasti zpravodajství a publicistiky ponechat těžiště komplexnosti aktuálních politických informací prvnímu programu a zaměřit se na stručné komentování denních událostí doma i ve světě a obrazové doplňky aktualit týdně v zahraničí /Panorama/: na problematiku mezilidských vztahů a v té souvislosti zásadních cílů akčních programů strany a vlády, a akcentovat stěžejní otázky života lidí v Praze, Brně a Ostravě, na něž bude mít vysílání II. programu v prvních letech výlučný dopad.
  3. V oblasti vzdělávání usilovat o osvětlování otázek české státnosti, seznamovat s přínosem našich lidí světovému pokroku v minulosti i v přítomnosti a poskytovat ucelené a kvalifikované poznání dějin obou našich národů, dějin světové kultury, vědy, techniky a umění.
  4. V uměleckých programech cílevědomě doplňovat působení masového prvního programu uváděním společensky závažných soudobých děl domácích i zahraničních, výběrem z odkazu národních klasiků i systematickým seznamováním se světovou literární, dramatickou, hudební a filmovou klasikou. Zvláštní pozornost věnovat výběru hodnotné zahraniční televizní produkce — zejména v oblasti inscenování a zábavy — která při své specifikaci má ve velkoměstském divákovi II. programu větší naději na úspěch a odpovídá v řadě směrů jeho požadavkům více než požadavkům diváka vesnického. /Viz M. Řehák: „Divák a druhý program“⁷⁾.

7) Miloš Řehák, *Divák a druhý program*. Praha: Československá televize 1969. Publikace se zabývá typologií televizního diváka ve vztahu k vysílanému obsahu.

5. Ve sportu a tělovýchově působit především publicisticky v řešení složité problematiky sportovní rekrečních příležitostí ve velkoměstech, věnovat pozornost otázkám městské dopravy a motorismu a preferovat na obrazovce méně často uváděné druhy sportu, pokud zajímají městského diváka. Přenosy hokejových a fotbalových utkání ponechat — vzhledem k jejich masové oblibě — prvnímu programu, s výjimkou výpomoci při kumulování významných utkání do jednoho dne.
  6. Systematicky vést diváky k zasvěcenému poznávání přírody, uměleckých a historických památek v naší vlasti a paralelně vytvářet na obrazovce ucelený politický zeměpis dnešního světa.
  7. Věnovat trvalou pozornost městské mládeži /vzhledem k pozdní vysílací době nezařazovat zatím pořady pro děti mladších ročníků/. Zavést jako trvalé cykly programové typy živě vysílané s tendencí dosáhnout obliby rozhlasového Mikrofóra.
  8. Citlivě vybírat v úzké spolupráci s prvním programem z nabízených pořadů Intervize a Eurovize a rozvíjet z hlediska koncepčních kritérií II. programu výměnu pořadů s členskými organizacemi Intervize a Eurovize.
  9. Za významnou součást působení II. programu považovat vytvoření vhodných podmínek pro tvůrčí pracovníky prvního programu k experimentování. Na II. programu by si měli tvůrčí ověřovat své myšlenkové i realizační postupy, které by — pokud se při odvysílání setkají s úspěchem — měly být přenášeny do programu prvního.
  10. Vzhledem k tomu, že II. program ve svých začátcích bude nutně bojovat se zájmem diváků a o pozitivní řešení své ekonomické rentability, omezit v této době reprízovost na minimum, především v oblasti mimořádně úspěšných inscenací a zábavných pořadů. Protože nedostatek kapacitních možností k výrobě premiérových programů vyvolává nutnost částečného výběru z fondu již odvysílaných pořadů ČT, uchýlit se k reprízám s velkým časovým odstupem a promyšleně je upravovat do nové podoby, která napomůže jejich aktualizaci.
- II. skladebně: II. program bude koncipován jako program alternativní. V příloze 1–2 předkládáme pro názorné ujasnění pojmu alternativity s prvním programem dvě možné varianty, z nichž druhou přebíráme ze studie M. Řeháka „Divák a druhý program“. Sami preferujeme alternativu první, z níž rovněž vycházejí propočty finančních a výrobních předpokladů, o nichž hovoříme dále.
- Tato skladební alternativa předpokládá ovšem vysoce náročnou programotvornou skladební činnost a disciplínu v dodržování vysílacího schématu. Koordinační principy programové skladby prvního a II. programu budou muset spolu s hlavním redaktorem programu společně vytvářet odpovědní programoví pracovníci obou programů.

Základní faktografické předpoklady přípravy a vysílání II. programu v roce 1970

Vysílání II. programu má být zahájeno 9. května 1970. Požadavky na jeho rozsah v prvním roce se v předchozích dokumentech i úvahách různily. Soudíme, že ve stanovení počtu vysílacích hodin v prvním roce je třeba vzít v úvahu jednak stanovisko diváků — koncesionářů — fundovaně zpracované M. Řehákem v jeho studii, jednak možnosti finanční a kapacitní, které limitují rozsah předvýroby, při čemž z hlediska programové skladby považujeme za žádoucí vytvoření půlročního výrobního předstihu.

Považujeme proto za reálnou možnost vysílat II. program v roce 1970 v rozsahu 10 hodin týdně. Předpokládáme rozdělení těchto 10 hodin do 5 dnů — úterý, středa, čtvrtek, pátek a neděle, vždy v době od 20:00 hod. do 22:00 hod. Každý den by bylo připojeno 15minutové zpravodajství, zahrnující nejvýznamnější události doma, ve světě, v kultuře a nejzávažnější sportovní výsledky. Tyto komentované 15minutovky byla ochotna připravit Hlavní redakce Televizních novin.

V roce 1970 půjde o zajištění 34 vysílacích týdnů, což reprezentuje, vycházíme-li ze schématu uvedeného v příloze č. 1 — 370 vysílacích hodin /zvýšení o 30 hodin oproti násobku 34 týdnů krát 10 vysílacích hodin = 340 je motivováno rezervou na plánované přenosy z divadel, které budou delší než časový limit vyhrazený pro inscenace/. K tomu třeba přičíst 42 ½ h. komentovaných zpravodajských 15minutovek připravovaných Televizními novinami, čili celkový rozsah vysílání II. programu od května do prosince 1970 předpokládáme 412 ½ h.

Členění na jednotlivé tematické kategorie je toto:

Televizní noviny /zpravodajství a Panorama/ 53 hod.

Publicistika /včetně pestrého magazínu a Telemevra/ 85 hod.

Sport a tělovýchova 20 hod.

Zábava 56 hod.

Vzdělávací pořady 68 hod.

Film /distribuční/ 51 hod.

Hudební pořady 29 hod.

Dramatické a literární pořady 50 hod.

Z hlediska výrobního zajištění předpokládáme:

A) cca 35 % pořadů živých, převážně přenosových, a 65 % ze záznamu.

B) V roce 1969 v předvýrobě zajistit:

Vlastní výrobou 100 hod.

Publicistika 5,30 hod.

Vzdělávací 20,00 hod.

Zábava 16,00 hod.

Hudba 23,00 hod.

Inscenace 12,00 hod.

Přenosy 3,00 hod.

Poezie 4,30 hod.

V mimotelevizní zakázce /nákupu/ v ČSSR 100 hod.

Publicistika 3 hod.

Zábava 18 hod.

Vzdělávací pořady 28 hod.

Film distribuční 51 hod. /z toho 30 hod. filmů zahrani./

Zakoupit v cizině 52 hod.

Zábava 20 hod.

Vzdělávací pořady 20 hod.

Hudba 6 hod.

Inscenace 6 hod.

Reprízy 8 hod.

Zábava 8 hod.

C) V roce 1970 zajistit:

Živé vysílání 144 hod.

Televizní noviny 53 hod.

Sport 20 hod.

Publicistika 8 hod.

Magazín a telemevro⁸⁾ 63 hod.

Záznam 8 hod.

Přenosy z divadel 4 hod.

Poezie 4 hod.

Soudíme, že nejméně 20 hodin z uvažovaného rozsahu by mělo současně být vyrobeno barevně jako minimální předvýroba pro barevné vysílání předpokládané od roku 1972. V současné době však není zatím zajištěno ani finanční, ani materiálové /surovina/ krytí barvy, proto realizujeme zatím jen barevnou koprodukcí se zahraničím, která znamená výhodný devizový přínos pro stát. Tyto koprodukce ovšem nevytvářejí cílevědomou koncepční linii barevného vysílání, která nutně vyžaduje vlastní iniciativní přístup s možností realizace vlastních námětů /pochopitelně uvažovaných i z hlediska prodeje do zahraničí/. Problémy barvy budou však podrobně vyloženy ve zvláštní zprávě.

Vztah mezi I. a II. programem

Dostupné světové zkušenosti dosvědčují, že vztah mezi prvním a druhým programem je jeden z hlavních problémů. I tam, kde bylo původní rozhodnutí jednoznačné, docházelo časem k novému řešení, jak si to nezbytně vyžádaly specifické podmínky jednotlivých společností.

V podstatě existují — podle dostupných zkušeností — dva základní modely: první reprezentuje BBC 2, který je pevnou součástí BBC a veškerá činnost programotvorná se odehrává na půdě BBC.

Druhý model je ZDF. Je to instituce vysloveně konkurenční, která existuje jako zcela samostatná televize, vybavená personálně i kapacitně jako autonomní. Přesto se ukázalo, že i v NSR je třeba přijmout kritérium koordinovaného programu alternativního.

U obou modelů však existence druhého programu způsobila značné změny. Kapacity BBC byly zvýšeny přibližně o 40 %, aby mohly být pokryty požadavky druhého programu, nově získané prostředky byly částečně detašovány /BBC 2 dostal několik nových přenosových vozů, vlastní střižny, požadovaná kvanta filmové suroviny apod./. ZDF byl kompletně vybaven před začátkem vysílání: jen v oblasti personální šlo o 1800 nových zaměstnanců.

Situace Čs. televize je podstatně jiná. Má zahájit přípravy k vysílání druhého programu za nepatrného zvýšení personálního stavu a v existujících kapacitách, které sotva stačí k zajištění prvního programu. Za těchto okolností není možné vytvářet druhý program izolovaně od programu prvního, nelze však také počítat se zajištěním programových námětů, scénářů a realizace uvnitř existujících studií a hlavních redakcí. Zejména výrobní kapacity prozatím neuspokojují ani požadavky prvního programu.

8) Televizní varianta rozhlasového projektu Mevro, jehož principem bylo živé vysílání a značná tvůrčí svoboda a improvizace při vzniku vysílaného obsahu. Projekt Mevro byl prezentován na mezinárodní rozhlasové výstavě v Praze v roce 1948.

Doporučujeme proto toto řešení:

- 1) II. program je nedílnou součástí České televize, rovnocennou programu prvním. Ve své programové činnosti vychází z jednotného ideového programového plánu /směrnice/ ČT, modifikovaného podle koncepčních kritérií II. programu a maximálně využívá především dramaturgických a realizačních možností, které mu plynou ze společné základny, to jest jsou k dispozici ve studiích ČT. Protože však současná situace ve studiích umožňuje jen částečné krytí potřeb II. programu, musí na přechodnou dobu — pravděpodobně dosti dlouhou — počítat také s kapacitami mimotelevizními.
- 2) II. program, jako samostatný útvar, spolupracuje s I. programem ve všech oblastech. Přináší při tom vlastní podněty a vlastní koncepční pojetí v celku i v detailech, které konfrontuje a konzultuje na příslušných k tomu stanovených úrovních v zájmu koordinace s I. programem, a alternativity programové skladby. Princip alternativity vyžaduje, aby II. program nabízel jiné pořady, než jaké právě probíhají na programu prvním, ale zároveň, aby každý pořad II. programu byl pečlivě vyváženou a citlivě umístěnou komponentou vyrovnaného a jednotně koncipovaného celku.
- 3) II. program představuje a realizuje své pořady systémem poptávky /vyhlášení tematických úkolů, tvůrčích konkursů atd./ a nabídky, při čemž partnery jsou:
  - a) Studia ČT v českých zemích /na základě dohod o možnostech výroby pořadů v jejich kapacitách, postoupených námětů či scénářů k realizaci na II. programu atd. a na dohodnutých principech ekonomických vztahů/,
  - b) Jednotlivé hlavní redakce a jednotliví televizní tvůrci /při plném respektování jejich úkolů pro I. program/,
  - c) Slovenská televize se svými studii, zejména její II. program /na základě dohodnutých principů spolupráce/,
  - d) Příslušné funkční útvary společné I. a II. programu /výběrové komise, festivalové komise, útvar HRP pro Intervizi a Eurovizi atd./,
  - e) Telexport /zejména v oblasti zahraničních koprodukcí, státní propagace, nákupu a výměny/,
  - f) Reklamní oddělení /v oblasti komerčních koprodukčních pořadů/,
  - g) Výrobní složky mimotelevizní /zejména pokud jde o zakázky a pronájem kapacit/,
  - h) Společenské instituce, které mají zájem na vysílání II. programu a prostředky na jejich spolufinancování,
  - i) Externí tvůrci.
- 4) V rámci schválené programové a výrobní koncepce se II. programu jako produkčnímu útvaru vyčleňují příslušné prostředky, odpovídající jeho programovému podílu na vysílání ČT, které mu umožňují realizaci schválené dramaturgické linie, výroby programů, jejich získávání v zakázce, nákupu doma i v zahraničí i uskutečňování zahraničních cest za účelem studijním i komerčním.
- 5) Zvláštní význam ve vztazích mezi I. a II. programem má postavení a partnerství Hlavní redakce programu. Vycházíme z předpokladu, že v době vysílání obou programů bude existovat jediná Hlavní redakce programu v Praze, na jejíž bedra bude vložena nesmírně náročná úloha vytváření skladby obou programů. Zásada, že divák musí mít možnost skutečného výběru, přinese řadu problémů a zásahů do ustálené praxe. Má-li být možnost výběru reálná a nikoliv pouze fakultativní, je nezbytně nutné, aby Hlavní redakce programu s předstihem dospěla k trvalé programové koordinaci, jejíž principy budou zakotveny již ve vysílacím schématu. V průběhu každého večera musí být totiž — jak ukazují zkušenosti vyspělých zahraničních televizí — alespoň dvě spojnice, v nichž se oba programy na chvíli sejdou. V tomto intervalu bude divákům obou programů oznámeno, co

je připraveno pro další část večera na obou programech. Poté se opět rozejdou, aby se ve stanovenou hodinu za týměž účelem znovu sešly.

Není ovšem možné, aby se na tyto spojnice orientoval pouze jeden z programů /např. druhý/, stejně jako není možné, aby II. program byl nucen vytvářet alternativy teprve tehdy, až bude definitivně hotova programová sestava programu prvního. Základním předpokladem — který si lze ověřit ve všech světových televizích — pro takovouto koordinaci je časové normování programových typů. Považujeme za krajně žádoucí, aby Hlavní redakce programu spolu se všemi útvary I. programu přistoupila již letos k vyhlášení mezinárodních norem stopáží, které by byly důsledně uplatňovány v hlavním večerním bloku, kdy bude zároveň vyslán II. program. Víme, že nepůjde o lehkou věc a že ji bude třeba dlouho a s důrazem prosazovat. V zájmu koordinace obou programů nelze však postupovat jinak a také pro exportní zájmy ČT je mezinárodní normování stopáží značnou výhodou. II. program se již od začátku své práce důsledně na tyto stopáže orientuje.

- 6) Vážným nebezpečím paralelní programové tvorby dvou programů je duplicita námětů. Docházelo k ní konec konců již v době, kdy útvar II. programu ještě neexistoval a kdy totéž či podobné téma bylo plánováno či dokonce realizováno dvěma různými vysíláními. Nyní se ovšem tyto možnosti zvyšují. Proto již v předběžných konzultacích s řediteli studií a vedením HPP⁹⁾ bylo uvažováno vytvoření jediného centra pro námětovou evidenci. Toto centrum by mělo být zavedeno v Hlavní redakci programu v Praze a všechny programové útvary českých studií by měly být zavázány povinností nahlášovat tomuto centru náměty /nikoliv jen nápady/, s jejichž realizací počítají v průběhu jednoho roku. Pro II. program, který zatím nevysílá, je realizace tohoto centra a udělení „copyrightu“ na přihlášený námět věci prvořadě důležitosti, jinak se může — vzhledem k délce výrobního předstihu — ocitnout v situaci, že jeho vlastní dříve vyrobené programy budou jinde vyrobeny později, ale dříve odvysílány.
- 7) Jsme si vědomi toho, že výše citované představy o vztazích mezi I. a II. programem nevyčerpávají celou problematiku a že s postupem doby, tak jak budou další problémy přicházet, bude třeba se na příslušných úrovních zabývat jejich řešením. Z řešení, která jsme doporučili, však dosti výrazně — doufáme — vyplývá jednoznačný závěr: zrod II. programu v žádném případě neomezuje možnosti I. programu, nýbrž naopak je zmnožuje a poskytuje jim mnohem širší příležitosti k uplatnění a realizaci námětů na náročnější látky a pro programové experimenty, po čemž dlouhá léta volali. Zastáváme přitom důsledně názor, že jsme nedílnou součástí jediné televize a že pro oba programy při jejich dramaturgické a výrobní samostatnosti platí zásady korektnosti, nejtěsnější koordinace a vzájemného vycházení si vstříc v řešení problémů, kterých asi po dlouhou dobu bude mnohem více mít II. program. Hlavní zisk z existence dvou programů měl by mít ovšem divák, pro kterého všichni pracujeme. V tom směru se rozšiřuje i tvůrčím prostor pro inspiraci a vynalézavost. Rozšiřuje se pochopitelně také prostor pro zdravou soutěživost, nikoliv konkurenci. Ani v podmínkách pro tuto soutěživost nebude II. program po dlouhou dobu mít stejné předpoklady jako program první, existující již více než 15 let. Snad právě vzpomínky pamětníků na svízelné začátky prvního programu a přání nás ve II. programu, aby oni především i všichni ostatní pracovníci I. programu přispěli svou radou i tvůrčími silami při našem rozběhu do života, povedou k vytvoření ovzduší upřímné soudružské spolupráce.

9) Hlavní redakce programového plánování, která zodpovídala za programovou skladbu.

Organizace II. programu

Redakce II. programu a barevné televize, konstituovaná rozhodnutím ústředního ředitele o reorganizaci Čs. televize č. 4 z 27. 6. 1968, byla — vzhledem k událostem léta 1968, ustavena až 1. 10. 1968 ve složení:

šéfdramaturg, šéf výroby, redakční tajemník, vedoucí výroby — ekonom a sekretářka. Tato skupina, kterou až do počátku letošního roku se nepodařilo ani prostorově vybavit, prostudovala dostupné zahraniční materiály, vedla v průběhu podzimu předběžná jednání se studii a připravila 1. verzi dokumentu o II. programu.

Dnem 1. února byl jmenován ředitel II. programu a barevné televize a započaly systematické organizační přípravy pro zajištění předvýroby programu.

V současné době je II. program organizován a personálně vybaven takto:

ředitel — Zdeněk Noháč, tajemnice programu — Eva Krausová, sekretářka — Helena Divišová.

Dramaturgie:

Vedoucí dramaturg — prof. Dr. Vladimír Kovářík

Dramaturgové:

Hudba: Dr. Julius Tschorn

Zábava: Gustav Oplustil (externí, od 1. 7. 1969 v úvazku)

Filmový — Dr. F. Goldscheider (od 1. 4. 1969)

Dramatické pořady — A. Břizová (termínovaná smlouva)

Dokumentaristika — dosud neobsazeno

Vzdělávací pořady — “ “

Dramaturg — lektor — K. Major

(dramaturg L. Čejchan t. č. na roční neplacené dovolené)

Evidence námětů a scénářů a dokumentace — J. Hampacherová sekretářka V. Brtková.

Výroba:

Šéf výroby — Karel Kohout

ekonom — vypsán konkurs, zatím vykonává R. Světecký

Vedoucí výroby — R. Světecký, J. Zabilka, zatím neobsazeno

Řidič — R. Kuklík

Celkem bude mít útvar II. programu a barevné televize v r. 1969 19 pracovníků. Systematizovaná neobsazená místa budou naplněna ještě v průběhu II. čtvrtletí t. r. Tento počet pracovníků je s to — za předpokladu možnosti zadávání dílčích úkolů pomocným externím dramaturgům či jiným pracovníkům — zajistit v letošním roce předpokládaný rozsah předvýroby pořadů. Ani v roce 1970 při zahájení vysílání nepředpokládáme přílišný růst — uvažujeme, že k 1. 5. 1970 bude mít útvar maximálně 30 pracovníků.

Tento počet pracovníků II. programu bude zajišťovat v letošním roce 260 hodin programu. Umožňuje to metodika práce, která předpokládá postup uplatňovaný v řadě zahraničních televizí: na základě schváleného scénáře, aproximativního rozpočtu a výrobního plánu se vytváří pro každý jednotlivý pořad jiný realizační štáb (ve smlouvě o dílo), který se po odvedení a schválení díla a finančního vy-

rovnání opět rozchází. II. program usiluje o to, aby při kompletaci štábu byli v mezích možností jeho členy především televizní pracovníci. Takto organizovaná realizace úkolů umožňuje:

- 1) Možnost výběru tvůrčích i realizačních pracovníků.
- 2) Možnost přibírat k spolupráci úspěšné externisty.
- 3) Zajišťovat kvalitu a efektivnost výroby a platit lidem za skutečnou hodnotu odvedené práce.
- 4) Plně využívat drahých technicko-výrobních kapacit pronajímaných uvnitř televize i mimo ni.
- 5) Možnost zvyšování vlastní produkce z úspor vzniklých při realizaci pořadů i prémiování realizátorů za dosažené úspěchy.
- 6) Vytváření podmínek pro soutěž mezi štáby (v dokonalé přípravě, úspěšné realizaci, v úsporách na filmové a magnetické surovině, při snižování výrobních parametrů atd.) a podporu této soutěže premiemi.

Zdá se nám, že tento postup může přinést v průběhu doby zproduktivnění televizní výroby a že je v souladu s úsilím, které v tomto směru sleduje vedení Televizního studia Praha.

Organizační vazby s I. programem ČT:

Z hlediska celkové struktury ČT je ředitel II. programu a barevné televize a jeho celý útvar podřízen přímo ústřednímu řediteli. Nutné organizační návaznosti z hledisek jednotného řízení ČT, informací a programových pokynů shora dolů i zpětné vazby jsou — podle již vydaných usnesení — zajištěny takto:

- 1) Ředitel II. programu je členem vedení (ředitelské rady) ústředního ředitele ČT.
- 2) Ředitel a vedoucí dramaturg jsou členy Programové rady ČT.

Obdobně by bylo žádoucí, aby šéf výroby II. programu byl členem některého z orgánů úseku náměstka Dr. Würtherleho CSc., např. v oblasti ekonomické nebo obchodní.

Bylo již rovněž rozhodnuto o členství vedoucího dramaturga II. programu v české festivalové komisi a ředitele II. programu ve federální festivalové komisi.

Z hlediska programové koordinace, námětové delimitace i registrace považujeme za užitečné, aby byla vytvořena malá programově koordinační skupina I. a II. programu, která by se scházela 1× za čtvrt roku (v období kvartálního plánování) ke koordinaci sporných (duplicitních) programových záležitostí obou programů i jiných otázek. Členy této skupiny by mohli být: programový náměstek, ředitel a vedoucí dramaturgie II. programu, hlavní redaktor programu event. ředitelé (programoví šéfové) studií.

Druhý program rovněž považuje za zcela nezbytné své zastoupení ve výběrových komisích (filmovým dramaturgem, případně dalším dramaturgem) i plné uznání práva samostatného výběru filmů z hlediska potřeb vlastní dramaturgie.

Předpokládáme, že v různých oblastech práce útvaru II. programu může docházet ke změnám, jež si vyžadá zkušenost a vývoj. Proto ani navrhovanou organizační strukturu nepovažujeme za definitivní pro dlouhodobou perspektivu, spíše pro léta začátků vysílání II. programu. Nevyčerпали jsme jistě ani výčet všech potřebných vazeb s I. programem — ty nám ukáží teprve zkušenosti ze spolupráce obou programů. Současný organizační princip v navrhované podobě se však zdá jako účinný a účelný pro vývojové stadium zrodu a konstituování II. programu.